

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060307

DOM
2017-09-05
Stockholm

Mål nr
M 1953-17

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2017-02-09 i mål nr M 3098-16, se bilaga A

PARTER

Klagande

Vattenfall Eldistribution AB

Ombud: Bolagsjuristen Tobias Kluge

Motpart

Energimarknadsinspektionen

SAKEN

Förlängning av nätkoncession för linje för befintlig luftledning från Vigelsjö till Johannelund i Norrtälje kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom upphäver Mark- och miljööverdomstolen villkor 1.4 i Energimarknadsinspektionens beslut den 8 mars 2016, dnr 2008-100416.

Dok.Id 1360798

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00–15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

YRKANDEN M.M. I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Vattenfall Eldistribution AB (Vattenfall) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva villkor 1.4 i Energimarknadsinspektionens beslut den 8 mars 2016.

Vattenfall har till stöd för sin talan anfört i huvudsak följande: Mark- och miljööverdomstolen har i flera domar (jfr Mark- och miljööverdomstolens domar av den 7 juni 2017 i mål nr M 10364-16, M 9393-16, M 9395-16 och M 9397-16) som rört villkor som föreskrivits med stöd av 2 kap. 11 § ellagen (1997:857), upphävt villkoren. Villkor 1.4 i det aktuella målet är i stort sett likalydande som de av Mark- och miljööverdomstolen upphävda villkoren. Det finns inget skäl att göra en annan bedömning i aktuellt fall, särskilt eftersom ledningen endast passerar våtmarker som har den lägsta naturvärdesklassen.

Energimarknadsinspektionen har medgett Vattenfalls yrkande.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen anser, i överensstämmelse med parternas yrkande och medgivande, att det inte har framkommit att det är miljömässigt motiverat att, utöver vad som följer av det allmänna villkoret och bestämmelserna i miljöbalken, föreskriva ett villkor i koncessionsbeslutet som särskilt reglerar skador i naturmiljön inklusive våtmarker för den aktuella ledningen. Vidare får i det här fallet de tillsynsmyndigheter som har lokalkännedom anses vara mer lämpade att ha operativ tillsyn. Villkoret bör därför upphävas. Med hänsyn till aktuella förhållanden, och till hur villkoret har utformats, bedöms inte några enskilda sakägare bli påverkade av att villkoret upphävs. De har därför inte getts tillfälle att yttra sig över den frågan.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Per Sundberg och Roger Wikström, tekniska rådet Dag Ygland samt tf. hovrättsassessorn Josefin Holmgren, referent.

Föredragande har varit Sara Bergdahl.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2017-02-09
meddelad i
Nacka strand

Mål nr M 3098-16

KLAGANDE

Vattenfall Eldistribution AB

Ombud: MH

MOTPART

Energimarknadsinspektionen

ÖVERKLAGAT BESLUT

Energimarknadsinspektionens beslut 2016-03-08 i ärende nr 2008-100416, se [bilaga 1](#)

SAKEN

Förlängning av nätkoncession för befintlig luftledning från Vigselsjö till Johannelund i Norrtälje kommun

DOMSLUT

1. Mark- och miljödomstolen upphäver villkor 1.2 i Energimarknadsinspektionens beslut.
2. Mark- och miljödomstolen ändrar villkor 1.4 i Energimarknadsinspektionens beslut till följande lydelse.

Körning för planerat underhåll, inspektion eller reparation av ledningen får bara ske på våtmarker när marken är tjälad. Om körskador uppstår vid körning för akuta åtgärder på våtmarker ska dessa återställas.

Dok.Id 486579

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1104 131 26 Nacka strand	Augustendalsvägen 20	08-561 656 40 E-post: mmd.nacka.avdelning4@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se	08-561 657 99	måndag – fredag 08:00-16:30

BAKGRUND

Energimarknadsinspektionen (Ei) beslutade den 8 mars 2016 att meddela Vattenfall Eldistribution AB (Vattenfall) förlängd nätkoncession för en befintlig luftledning med 22 kV nominell systemspänning från Vigselsjö till Johannelund i Norrtälje kommun. Nätkoncessionen förenades med bl.a. följande villkor.

1.1 Verksamheten ska utöver vad som anges i detta beslut bedrivas i huvudsak i enlighet med vad Vattenfall Eldistribution AB har angivit i ansökan med bilagor eller i övrigt åtagit sig i ärendet.

1.2 Innan några ledningsstolpar byts ut ska Vattenfall Eldistribution AB samråda med Länsstyrelsen i Stockholms län. Samrådet ska hållas innan Vattenfall Eldistribution AB bestämt vilken stolptyp och monteringsmetod som ska användas. Vid stolpbyte ska så långt möjligt sådana ledningsstolpar och monteringsmetoder väljas som minimerar riskerna för elskador på fåglar.

1.4 Ingen planerad körning med markgående maskiner får ske på våtmarker när marken inte är tjälad. Vid genomförande av oplanerade åtgärder får maskiner framföras även på mark som inte är tjälad. Vattenfall Eldistribution AB ska i sådana fall använda den metod som medför minsta möjliga ingrepp i lokalmiljön. Vattenfall Eldistribution AB ska återställa skadad mark efter slutförda arbeten.

YRKANDEN M.M.

Vattenfall har i första hand yrkat att villkoren 1.2 samt 1.4 ska upphävas och i andra hand att villkoren ska ändras till följande lydelse.

1.2 Vid byte av ledningsstolpar ska om möjligt sådana stolptyper och ledningsfästen väljas som minimerar risken för elskador på fåglar.

1.4 Vattenfall Eldistribution AB ska vid körning på våtmarker använda den metod som medför minsta möjliga ingrepp i lokalmiljön. Vattenfall Eldistribution AB ska återställa skadad mark efter slutförda arbeten.

Länsstyrelsen i Stockholms län har i ett yttrande anfört att de inte har något att tillföra målet.

Ei och Norrtälje kommun har getts tillfälle att yttra sig över överklagandet, men har inte avhört.

VATTENFALLS UTVECKLING AV TALAN

Vattenfall har till stöd för sin talan hänvisat till en bild som visar tjäldjupet vid Sagån utanför Enköping (som ligger på ungefär samma breddgrad som Norrtälje) från vintern 2015/16 och anfört i huvudsak följande.

Allmänt om villkor i koncessionsbeslut

Nätkoncession ska enbart förenas med de villkor som är nödvändiga. Ellagen och miljöbalken gäller parallellt vilket bl.a. innebär att Vattenfall är skyldig att iaktta de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken. Vattenfall är även skyldig att iaktta bestämmelser i artskyddsförordningen och övrig miljölagstiftning. Vid bedömning av vilka villkor som ska förenas med koncessionsbeslutet bör hänsyn även tas till att elförsörjning är ett angeläget samhällsintresse och att det ställs stora krav på leveranssäkerhet. Det är därför olämpligt att förena koncessionsbeslut med onödigt ingripande villkor som försvårar en rationell drift och ett ändamålsenligt underhåll av den aktuella kraftledningen och skogsgatan.

Villkor 1.2

Vid byte av ledningsstolpar på en befintlig ledning eftersträvas redan i nuläget byte till en stolptyp eller ledningsfästen som tar hänsyn till risken för elskador på fåglar. Detta är dock inte alltid möjligt med hänsyn till att det kan finnas tekniska aspekter och föreskrifter i koncessionsbesluten som begränsar valfriheten mellan olika stolptyper.

Vattenfall har under den tid som ledningen varit i drift inte noterat att det föreligger problem med fågelkollisioner. Om problem med fågelkollisioner upptäcks monterar Vattenfall rutinmässigt upp skydd med hänsyn till både fåglar och ledningen. Då risken för elskador för fåglar är något som Vattenfall alltid tar hänsyn till vid stolpbyte är det föreskrivna villkoret inte nödvändigt.

Om ett särskilt villkor ska uppställas i ett koncessionsbeslut bör det rimligtvis finnas ett särskilt skäl till detta i det enskilda ärendet. Det är därför olämpligt och inte heller förenligt med hittillsvarande praxis att som Ei har gjort rutinmässigt föreskriva ett villkor trots att det inte är särskilt motiverat i det aktuella fallet.

Om mark- och miljödomstolen ändå anser att det är nödvändigt med ett särskilt villkor om val av stolptyp föreslår Vattenfall att villkoret utformas i enlighet med andrahandsyrkandet. Med hänsyn till att Vattenfall i egenskap av verksamhetsutövare ska ha de kunskaper som krävs enligt hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken är det inte nödvändigt att villkora att Vattenfall ska samråda med länsstyrelsen i denna fråga.

Villkor 1.4

Ei har föreskrivit ett villkor som innebär att ingen planerad körning med markgående maskiner får ske på våtmarker när marken inte är tjälad. Vattenfall har tidigare ifrågasatt detta villkors rimlighet för ledningar i norra Sverige. Det är dock än mer orimligt att föreskriva ett sådant villkor för en ledning i Norrtälje kommun där marken endast är tjälad under en kort tid på året. Det är inte möjligt att någon tid på året räkna med att marken är tjälad och det är därför inte möjligt att planera att körning bara ska ske när marken är tjälad.

Ei har rutinmässigt föreskrivit ett villkor som inte är rimligt i det enskilda fallet. Det har inte heller presenterats något underlag i ärendet som visar att villkoret skulle vara särskilt motiverat.

I målet rör det sig om en ledning som varit i drift sedan 1923. Vattenfall har under denna tid utfört såväl tekniskt underhåll som underhåll av skogsgatan vid ett stort antal tillfällen. Vattenfall har dessutom erforderlig kunskap och erfarenhet för att iaktta lämpliga skyddsåtgärder och försiktighetsmått och har i ansökan åtagit sig att utföra frivilliga åtaganden. Förutom att det inte är möjligt att planera att körning enbart ska ske på tjälad mark är det aktuella villkoret således inte heller nödvändigt. Villkoret bör därför upphävas. Om mark- och miljödomstolen ändå anser att det är nödvändigt med ett särskilt villkor om körning i våtmarker föreslår Vattenfall att villkoret utformas i enlighet med andrahandsyrkandet.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser framgår av Ei:s beslut.

Villkor 1.2

Vattenfalls ansökan avser förlängning av nätkoncessionen för en befintlig ledning i befintligt skick. Ei har inte i villkor för koncessionen angett krav på någon omedelbar ändring i utförandet av stolpar eller monteringsätt. Enligt beslutet gäller koncessionen tills vidare och alla ledningsstolpar kommer efter hand att bytas ut. Enligt mark- och miljödomstolens mening kan även denna typ av löpande arbeten motivera att koncessionen förenas med vissa villkor till skydd för miljön. Frågan om villkor behövs får bedömas utifrån omständigheterna i det enskilda fallet.

Villkor 1.2 innebär att byte av stolpar alltid ska föregås av samråd med länsstyrelsen. Enligt beslutets allmänna villkor 1.1 ska verksamheten i huvudsak bedrivas i enlighet med vad bolaget angett i ansökan eller åtagit sig i ärendet. Det innebär att vid underhåll och reovering av ledningen kommer även fortsättningsvis i huvudsak nuvarande stolptyp väljas. Om koncessionshavaren behöver ändra utförandet kan denne ansöka om ändring av villkor, se 2 kap. 15 j § ellagen (1997:857). I vissa fall kan en ändring av ledningen, genom exempelvis byte av stolpar, innebära att natur-

miljön avsevärt ändras. Ledningshavaren har då en skyldighet att samråda enligt 12 kap. 6 § miljöbalken.

Sammantaget finner mark- och miljödomstolen att det inte har framkommit att det är miljömässigt motiverat att, utöver vad som följer av det allmänna villkoret och bestämmelserna i miljöbalken om samråd, föreskriva särskilda villkor om utbyte av stolpar. Villkor 1.2 i Ei:s beslut ska därför upphävas.

Villkor 1.4

Enligt mark- och miljödomstolens bedömning är det motiverat med ett villkor om att körning för *planerat* underhåll, inspektion eller reparation av ledningen bara får ske på våtmarker när de är tjälade. Körning bör dock få ske på otjälad våtmark vid akuta åtgärder. För det fall körskador uppstår vid sådan körning ska de återställas. För tydlighetens skull bör villkor 1.4 få den lydelse som framgår av domslutet.

Mark- och miljödomstolen erinrar om att Vattenfall vid omfattande körskador ska, om skadan skett i naturskyddat område eller om skadan skett i en särskilt känslig miljö, underrätta tillsynsmyndigheten enligt 6 § sista stycket förordningen (1998:901) om verksamhetsutövares egenkontroll.

Sammanfattning

Mark- och miljödomstolen finner sammanfattningsvis att villkor 1.2 ska upphävas och att villkor 1.4 ska ändras på det sätt som framgår av domslutet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se [bilaga 2](#) (DV427)

Överklagande senast den 2 mars 2017.

Anders Lillienau

Ingrid Johansson

I domstolens avgörande har rådmannen Anders Lillienau och tekniska rådet Ingrid Johansson deltagit. Föredragande har varit beredningsjuristen Linda Bellucci Feijen.